

Sygn. akt XXVI GC 598/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, Wydział XXVI Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący : SSO Dorota Brodziak

Protokolant: Magda Podniesińska

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C.

przeciwko Towarzystwo (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. na rzecz Towarzystwo (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 7 217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt XXVI GC 598/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 listopada 2010r. powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w C. wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 2.118.907,42 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.741.286,13 zł od dnia 26 października 2009r. do dnia zapłaty, od kwoty 377.621,29 zł od dnia 27 października 2009r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, iż roszczenie wynika z niezapłacenia odszkodowania należnego powodowi na podstawie umowy ubezpieczenia należności (ceny) z tytułu zrealizowanych, lecz niezapłaconych przez odbiorców powoda dostaw obuwia. Powód podkreślił, iż realizował dostawy wyprodukowanego przez siebie obuwia do niemieckiej spółki (...) GmbH & Co KG w Niemczech oraz do spółki (...) SRL z siedzibą w Rumunii. Powód zaznaczył, iż obie wskazane wyżej spółki, w okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia kredytu kupieckiego z opcją windykacji należności 2004 dokumentowanej polisą nr (...) z dnia 21 sierpnia 2007r. oraz jej przedłużeniem z dnia 20 stycznia 2009r., nie dokonały w terminie zapłaty za dostarczone im obuwie, a w trakcie postępowania windykacyjnego ogłosiły upadłość. Na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia, ubezpieczyciel zobowiązał się do wypłaty odszkodowania, w przypadku nie otrzymania przez ubezpieczającego (oraz powoda jako ubezpieczonego) płatności z tytułu sprzedaży towarów lub usług w wyniku prawnie potwierdzonej lub faktycznej niewypłacalności klienta. Pozwany odmówił powodowi wypłaty odszkodowania uzasadniając swoje stanowisko tym, iż powód przy zgłoszeniu o przyznanie limitu nie wskazał, że odbiorca (...) a także (...), płacą za dostawy z opóźnieniem. Na kwotę dochodzona pozwem złożyły się: kwota 1.741.286,13 zł tytułem odszkodowania za szkodę powstałą w wyniku nie zapłacenia należności przez

(...) oraz kwota 377.621,29 zł z tytułem odszkodowania za szkodę powstałą w wyniku nie zapłacenia należności przez (...) (pozew: k.2-23).

Pismem procesowym z dnia 1 lutego 2011r. pozwany złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotnego minimalnego wynagrodzenia za czynności radcy prawnego, określonego w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu; oraz kwoty 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Uzasadniając odpowiedź na pozew pozwany podkreślił, iż powództwo podlegało oddaleniu, jako bezprzedmiotowe z uwagi na liczne nieprawidłowości, których dopuścił się powód występując zarówno z wnioskiem o udzielenie limitu kredytowego dla (...), jak i dla (...). Pozwany podkreślił, że był uprawniony do odmowy wypłaty odszkodowania na podstawie § 12 pkt. 1.3 OWU w zw. z § 9 pkt 2.1 OWU z uwagi na nieprzekazanie przez powoda we wniosku o ustalenie limitu kredytowego informacji o istnieniu niezapłaconych przez ww. klientów powoda wymagalnych zobowiązań w terminie, a także z uwagi na to, że umowa ubezpieczenia, tj. klauzula do umowy ubezpieczenia „ubezpieczenie podmiotów zależnych” nie obejmowała należności przysługujących powodowi od (...), zaś decyzje o ustaleniu limitu kredytowego jednoznacznie wskazują, że dotyczą należności przysługujących (...) Sp. z o.o., a nie powodowi. Pozwany podkreślił, że gdyby posiadał wiedzę o opóźnieniach z zapłatą należności od ww. podmiotów na rzecz powoda, nie nadałby limitu kredytowego lub też nadałby go w niższej kwocie. Pozwany wskazał, że nie wiedział o istnieniu przeterminowanych należności, w szczególności takie informacje nie były zawarte w raportach o sytuacji płatniczej klienta (tzw. ratingu), stanowiących wynik oceny zdolności kredytowej kontrahentów powoda, dokonywanej przez (...) Sp. z o.o. w systemie S.. Ocena ta miała charakter ogólny, była dokonywana na podstawie powszechnie dostępnych danych finansowych, np. rocznych sprawozdań finansowych. Nie analizowano w niej terminowości wywiązywania się kontrahenta ze zobowiązań wobec ubezpieczającego. W tym zakresie dane mogły pochodzić jedynie od ubezpieczającego. Pozwany podniósł nadto, że powód błędnie utożsamia dokonywanie przez (...) Sp. z o.o. oceny zdolności kredytowej kontrahenta z limitem ustalonym dla danego przedsiębiorcy. Zdaniem pozwanego naruszenie przez powoda obowiązku podania prawdziwych informacji o istniejących opóźnieniach miało wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego oraz wysokość szkody, ponieważ informacje te miałyby znaczenie dla ustalenia i wysokości limitu kredytowego. W dalszej argumentacji pozwany zaprzeczył twierdzeniu powoda, że powód nie miał obowiązku zgłaszać do windykacji faktur o nr (...), (...), (...), (...), (...), gdyż zostały one wystawione przed zawarciem umowy ubezpieczenia. Pozwany oparł zaprzeczenie na treści § 9 pkt 3.2 i 3.3 OWU. Pozwany podtrzymał również zarzut ustania ochrony ubezpieczeniowej dla należności od (...) (jeśli przyjąć, że taka ochrona w ogóle istniała) w dniu 26 lutego 2009 r., zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 2 OWU, tj. z uwagi na niezapłacenie w ciągu 60 dni po upływie terminu płatności (termin wynikający z pkt A.7 Warunków Szczególnych) należności z faktury nr (...). Tym samym należności powstałe po dniu 26 lutego 2009 r. nie były objęte ochroną ubezpieczeniową. Niezależnie od powyższej argumentacji pozwany w odniesieniu do należności od (...) wskazał, że ewentualne odszkodowanie powinno ulec proporcjonalnemu zmniejszeniu stosownie do wysokości zgłoszonego obrotu oraz składki zapłaconej przez powoda. Zgodnie z umową podstawą do naliczenia składki był obrót zrealizowany z klientem ubezpieczającego, który był w związku z tym zobowiązany do comiesięcznego przekazywania pozwanemu danych dotyczących faktycznie zrealizowanych obrotów (pkt 1.1. i 1.4. Części A Warunków Szczególnych). Tymczasem powód za miesiące marzec i kwiecień 2009 r. zgłosił jedynie 59,49% obrotów z tym kontrahentem i od kwoty tak określonego obrotu została naliczona składka. Odnośnie należności od (...) pozwany podniósł analogicznie okoliczność nie podania przez powoda we wniosku o ustalenie limitu kredytowego z dnia 5 lutego 2008 r. informacji, że ten kontrahent opóźnia się z regulowaniem płatności a opóźnienia przekraczają termin określony w pkt 7 Część A Warunków Szczególnych (60 dni po pierwotnym terminie płatności). Pozwany w związku z tym wskazał, że nadając limit kredytowy działał pod wpływem błędu wywołanego przez powoda, tym samym nie ma podstaw aby twierdzić, że pozwany nadał ważny limit kredytowy na firmę (...), a tym samym aby należności od tej firmy były objęte ochroną ubezpieczeniową. Swoim działaniem powód naruszył § 9 pkt 2.1 OWU, co zgodnie z § 12 pkt 1.3 OWU upoważnia pozwanego do odmowy wypłaty odszkodowania. Gdyby nawet uznać, że doszło do nadania ważnego limitu kredytowego dla (...), to ochrona

ubezpieczeniowa wygasła automatycznie na podstawie § 5 ust. 1 OWU w dniu 18 maja 2008 r. z uwagi na istniejące opóźnienia w zapłacie faktury nr (...)z dnia 20 listopada 2007 r., płatnej do dnia 19 marca 2008 r. Wszystkie należności powstałe po dniu 18 maja 2008 r. nie były już objęte ochroną ubezpieczeniową (w tym faktura nr (...))objęta kwota dochodzona pozwem). Pozwany zaprzeczył aby oświadczył, iż będzie traktował te należności jako ubezpieczone (odpowiedź na pozew: k. 149-163).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Towarzystwo (...) S.A.z siedzibą w W.(dalej również: T.) zawarło ze spółką (...) sp. z o.o.z siedzibą w W.(dalej również: (...)) umowę ubezpieczenia ryzyka kredytu kupieckiego z opcją windykacji należności 2004 potwierdzoną polisą nr (...), której immanentną część stanowiły Ogólne Warunki Ubezpieczenia (OWU). Umowa zawarta została na okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2008 r., oraz przedłużona dnia 20 stycznia 2009r. na okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.

(okoliczność bezsporna, dowód: umowa nr (...): k. 29-38, 174-183, przedłużenie umowy: k. 39-44, 184-194)

Na podstawie ww. umowy ubezpieczenia pozwany jako ubezpieczyciel zobowiązany był do wypłacenia ubezpieczającemu odszkodowania w przypadku, gdyby nie otrzymał on od swoich kontrahentów zapłaty z tytułu sprzedaży lub dostawy towarów oraz świadczenia usług, jeżeli należności te są bezsporne, objęte ochroną ubezpieczeniową oraz spełnione zostały pozostałe warunki umowy, w tym OWU. Ubezpieczającym był zobowiązany do zapłaty składki ubezpieczeniowej oraz wypełniania innych obowiązków w niej określonych. Ubezpieczającym, na rzecz którego ubezpieczyciel zobowiązał się do wypłaty odszkodowania, był (...) Sp. z o.o.W części C umowy ubezpieczenia, w klauzuli „Ubezpieczenie podmiotów zależnych”, strony rozszerzyły postanowienia § 2 pkt 1 OWU i przewidziały, że ochroną ubezpieczeniową w ramach tej umowy będą objęte, oprócz należności ubezpieczającego, także należności z tytułu sprzedaży lub dostawy, które wykonały spółki Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o.z siedzibą w W.(późniejsza nazwa (...) Sp. z o.o.) oraz od dnia 1 stycznia 2009 r. również (...) sp. z o.o.z siedzibą w W.. Zgodnie z pkt 1 ppkt 1) tej klauzuli w przypadku należności (...) sp. z o.o.ochroną ubezpieczeniową objęte zostały tylko należności przysługujące mu od trzech wymienionych tam podmiotów: (...)(...)Kft, (...)oraz (...).

(dowód: Szczególne Warunki Ubezpieczenia (dalej również: SWU): k.30-38, 175-183, 40-44, 185-194, Ogólne Warunki Ubezpieczenia: k.45-49, 195-203)

Do umowy ubezpieczenia zawarta była umowa S., która zobowiązywała do dokonywania określonych w umowie ubezpieczenia czynności w systemie elektronicznym Towarzystwa (...) S.A.z siedzibą w W.. Załącznikiem do umowy S.była podpisana umowa ze wskazanym przez Towarzystwo (...) S.A.w umowie ubezpieczenia podmiotem – (...) sp. z o.o.– zobowiązująca ubezpieczającego oraz powoda jako ubezpieczonego, w razie nie zapłacenia należności przez kontrahenta w terminie, do zgłoszenia tej okoliczności w systemie elektronicznym Towarzystwa (...) S.A.do tej firmy oraz do zlecenia windykacji należności właśnie temu wskazanemu podmiotowi. Na podstawie umowy S., przed zwróceniem się o przyznanie przez Towarzystwo (...) S.A.limitu wartościowego na dostawy, które były objęte ochroną ubezpieczeniową, ubezpieczający miał obowiązek wystąpić do (...) sp. z o.o.o sporządzenie raportu dotyczącego kontrahenta, do którego miały być realizowane dostawy. Na podstawie tego raportu przyznawany był limit wartościowy dostawy, które były objęte ochroną ubezpieczeniową.

(dowód: umowa S.nr (...)zawarta pomiędzy (...) Sp. z o.o.a (...) Sp. z o.o.: k. 50-56, umowa S.nr (...)zawarta pomiędzy (...) Sp. z o.o.a Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o.o.: k. 57-64)

W celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej dla dostaw do (...)powód wystąpił o przyznanie limitów kredytowych. Dnia 5 lutego 2008r. został przyznany limit kredytowy na kwotę 2.000.000,00 zł, który po kilku dniach został obniżony do kwoty 1.000.000,00 zł Limit ten został cofnięty w dniu 3 listopada 2008r. W okresie od 4 kwietnia 2008r. do 23 maja 2008r. powód zrealizował dostawy dla firmy (...)na podstawie faktur nr (...)z dnia 22 kwietnia 2008 r., nr (...)z dnia 15 maja 2008 r., (...)z dnia 23 maja 2008 r. Przy zgłoszeniu wniosku o przyznanie limitu kredytowego nie zostały pozwanemu przekazane informacje dotyczące opóźnień (...)w regulowaniu płatności, w szczególności, że

opóźnienia przekraczają termin określony w pkt 7 Części A Warunków Szczególnych umowy ubezpieczenia, tj. termin 60 dni po pierwotnym terminie płatności.

We wrześniu 2008r. powód zwrócił się do pozwanego z zapytaniem, czy obrót realizowany przez (...) sp. z o.o.z (...) jest objęty ubezpieczeniem, w związku z mylnym nie podaniem pozwanemu informacji o obrotach z tym klientem w kwietniu i maju 2008 r. w celu naliczenia składki. W odpowiedzi udzielonej przez pracownika pozwanego została zawarta informacja, że po zapłaceniu składki ubezpieczeniowej od tego właśnie obrotu, pozwany będzie mógł uznać za spełnione warunki umowy ubezpieczenia w zakresie zgłoszonego obrotu. Składka została zapłacona. Powód nie uzyskał w terminie zapłaty należności stwierdzonych ww. fakturami. Powód w dniu 7 listopada 2008 r. zgłosił należność do windykacji (...) sp. z o.o.zgodnie z umową S.. Szkoda z tytułu dostaw do firmy (...)wynosiła na datę zgłoszenia do windykacji kwotę 933.885,62 zł.

(dowód: faktury: k. 111-113, pismo (...) Sp. z o.o. informujące o przyjęciu do windykacji z dnia 10 listopada 2008r.: k-116, korespondencja e-mail: k. 121-124, zeznania świadka D. M. k-476-478, zeznania świadka R. W. k-483-485, zeznania świadka D. G. k-486-488, zeznania strony powodowej w osobie M. E. k-540-541)

W trakcie postępowania likwidacyjnego, odzyskano część należności. (...) pobrał z odzyskanej należności prowizję w wysokości 9% od wpłaconej przez dłużnika kwoty. Dnia 21 października 2009 r. sporządzono raport końcowy z postępowania windykacyjnego. Stwierdzono, że w związku z rozpoczęciem postępowania naprawczego wobec (...)dalsze działania windykacyjne nie były możliwe do przeprowadzenia. W związku z tym, w dniu 27 października 2009 r. (...) Sp. z o.o.zgłosił szkody do Towarzystwa (...) S.A.

(dowód: raport końcowy z dnia 21 października 2009r. k-119, zgłoszenie szkody: k.114)

Pismem z dnia 30 grudnia 2009 r. pozwany poinformował o odmowie wypłaty odszkodowania. Powód wniósł odwołanie od ww. decyzji. Pismem z dnia 19 marca 2010 r. pozwany poinformował o podtrzymaniu decyzji odmawiającej wypłaty odszkodowania. Argumentował ostatecznie, że ochrona ubezpieczeniowa ustala z dniem 12 listopada 2007 r., 60 dni po upływie terminu wymagalności faktury nr (...)z dnia 16 maja 2007 r., wymagalnej dnia 13 września 2007 r., która została zapłacona w dniu 15 stycznia 2008 r., a powinna być zapłacona najpóźniej do dnia 12 listopada 2007 r. Przesyłając ponowny wniosek dotyczący tego klienta ubezpieczający nie poinformował o fakcie nieterminowego regulowania należności przez (...), co stanowiło naruszenie § 9 OWU. Decyzja odmowna została również podtrzymana przez pozwanego w piśmie z dnia 29 kwietnia 2010 r., wydanym po ponownym rozpoznaniu sprawy wskutek wniosku powoda zawartego w piśmie z dnia 12 kwietnia 2010 r. oraz przeprowadzeniu w dniu 29 marca 2010 r. rozmów w sprawie ewentualnej ugody.

(dowód: pismo w sprawie odmowy przyznania odszkodowania z dnia 30 grudnia 2009r. k-125, odwołanie powoda z dnia 19 stycznia 2010r. k-128-132, pismo pozwanego z dnia 19 marca 2010r. k-133-134, pismo powoda z dnia 12 kwietnia 2010r., pismo pozwanego z dnia 29 kwietnia 2010r. k-135-137, zeznania świadka T. S. k-447-450, zeznania świadka D. M. k-476-478, zeznania świadka K. C. k-501-503)

W odniesieniu do należności od (...)GmbH & Co KG z siedzibą w Niemczech, pozwany przyznał limit kredytowy od dnia 1 lutego 2009 r. na kwotę 2.200.000,00 zł, a od dnia 1 marca 2009 r. na kwotę 1.200.000,00 zł. Pismem z dnia 2 czerwca 2009 r. pozwany poinformował o zniesieniu limitu kredytowego. Decyzje dotyczyły ubezpieczającego (...)i zostały przesłane właśnie tej spółce.

(dowód: odpowiedzi na wniosek o udzielenie limitu kredytowego: k. 65-67)

Szkoda powoda z tytułu dostaw do (...)wynosiła 433.359,66 euro (1.934.762,37 zł) i wynikała z niezapłacenia należności za dostawy zrealizowane w dniach od 5 lutego 2009 r. do 12 maja 2009 r., udokumentowanych fakturami VAT nr (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...). W dniu 8 czerwca 2009 r. w związku z powstaniem przedterminowych należności, stwierdzonych ww. fakturami, powód dokonał zgłoszenia do (...) Sp. z o.o., do postępowania windykacyjnego w systemie S.. Zgłoszenie to zostało przyjęte w dniu 8 czerwca 2009 r. Pismem z dnia

7 sierpnia 2009 r. (...) Sp. z o.o. został poinformowany przez (...) Sp. z o.o. o zakończeniu postępowania wyjaśniającego przeciwko (...) w związku z uzyskaniem informacji, że wskazany dłużnik złożył wniosek o upadłość. W związku z tym, w dniu 26 października 2009 r. (...) Sp. z o.o. dokonał zgłoszenia szkody do pozwanego towarzystwa ubezpieczeń, w wysokości 1.934.762,37 zł z tytułu należności od (...).

(dowód: kopie faktur VAT k-70-90, k-240-242, k-109-113, potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia windykacyjnego z dnia 8 czerwca 2009 r.: k. 69, raport końcowy postępowania windykacyjnego: k. 91, zgłoszenie szkody: k.92)

Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego Towarzystwo (...) sp. z o.o. pismem z dnia 30 grudnia 2009 r. odmówił wypłaty odszkodowania powołując się przede wszystkim na zaniechanie poinformowania pozwanego o przeterminowanym saldzie należności od (...), zarówno na etapie składania wniosków o przyznanie limitu kredytowego, jak i na późniejszym etapie. W związku z tym ubezpieczyciel stwierdził, że doszło do automatycznego ustania ochrony ubezpieczeniowej z dniem 26 lutego 2009 r., zgodnie z § 5 OWU, a faktury zgłoszone do odszkodowania, wystawione w okresie 18 marca – 12 maja 2009 r. nie były ubezpieczone w myśl § 2 pkt 10.2. OWU. Powód odniósł się do argumentów podniesionych przez pozwanego w odwołaniu z dnia 19 stycznia 2010 r. W decyzji wydanej dnia 18 lutego 2010 r. na skutek odwołania pozwany uznał część argumentów podniesionych przez powoda, jednak podtrzymał swoją decyzję odmowną. Pozwany zaproponował zawarcie ugody, w której zgodził się wypłacić 80 % żądanego przez powoda ubezpieczenia, tj. w kwocie 828.712,89 zł. Decyzja odmowna została podtrzymana przez pozwanego także w piśmie z dnia 29 kwietnia 2010 r. wydanym po ponownym rozpoznaniu sprawy na skutek stanowiska powoda zawartego w piśmie z dnia 12 kwietnia 2010 r. oraz po przeprowadzeniu w dniu 29 marca 2010 r. rozmów w sprawie ewentualnej ugody. Podstawą odmowy wypłaty odszkodowania przez pozwanego było powołanie się na treść § 9 pkt 2 OWU oraz § 2 pkt. 10.2 w związku z § 5 pkt. 1 OWU, tj. z uwagi na to, że powód przy zgłoszeniu wniosku o przyznanie limitu nie wskazał, że odbiorca (...) płaci za dostawy z opóźnieniem.

(dowód: decyzja o odmowie przyznania odszkodowania z dnia 30 grudnia 2009 r. k-93-95, odwołanie powoda z dnia 19 stycznia 2010 r. k-96-100, pismo pozwanego z dnia 18 lutego 2010 r. k-101-105, oraz z dnia 29 kwietnia 2010 r. k-106-107, zeznania świadka T. S. k-447-450, zeznania świadka D. Z. k-485-486, zeznania świadka D. G. k-486-488, zeznania świadka K. C. k-501-503, zeznania pozwanego w osobie M. W. k-541-542)

Powyższy stan faktyczny był bezsporny i Sąd ustalił go na podstawie niekwestionowanych dowodów z dokumentów oraz obdarzonych wiarygodnością zeznań świadków D. M., R. W., D. Z., D. G., K. C. i stron postępowania – za powoda M. E. oraz za pozwanego M. W., gdyż były one jasne, spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniając pozwalały ustalić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powód jako ubezpieczony był związany z pozwanym umową ubezpieczenia ryzyka kredytu kupieckiego z opcją windykacji należności 2004, potwierdzonej polisą nr (...). Kwestią sporną była okoliczność objęcia ochroną ubezpieczeniową należności od spółki (...) GmbH & Co KG z siedzibą w Niemczech. Pozwany podniósł zarzut, że należności te nie były objęte ochroną, zgodnie z treścią pkt 1 ppkt 1 klauzuli „Ubezpieczenie podmiotów zależnych” (Część C umowy). Istotnie, mając na względzie, iż treść umowy określają jej postanowienia, nie ma podstaw do przyjęcia aby należności od tego kontrahenta były objęte ochroną na rzecz (...) Sp. z o.o. We wskazanym postanowieniu umowy wyraźnie określono, iż ubezpieczeniem objęte są należności przysługujące powodowi od trzech podmiotów, wśród których nie wymieniono (...). Należności od tej spółki były objęte ochroną na rzecz ubezpieczającego (...) Sp. z o.o. Na rzecz tej spółki, a nie na rzecz powoda, pozwany ustanowił limit kredytowy w odniesieniu do należności (...). W sprawie nie wystąpiły żadne okoliczności, które pozwalałyby na ustalenie, że limit ten miałby dotyczyć wierzytelności (...) Sp. z o.o. Okoliczność ta stanowiła o bezzasadności powództwa w części dotyczącej należności od spółki (...). Bezsporne i potwierdzone treścią umowy było natomiast istnienie ochrony ubezpieczeniowej w stosunku do należności powoda od spółki (...) SRL z siedzibą w Rumunii.

Zgodnie z art. 805 § 1 i 2 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a

ubezpieczony zobowiązuje się zapłacić składkę. Świadczenie zakładu ubezpieczeń polega w szczególności na zapłacie przy ubezpieczeniu majątkowym określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku. Powstanie zatem odpowiedzialności ubezpieczyciela uzależnione jest od zajścia przewidzianego w umowie zdarzenia losowego. Szczególne postanowienia dotyczące określenia wypadku ubezpieczeniowego (a także zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela, czy praw i obowiązków stron umowy) zostały zawarte w OWU. Zgodnie z tymi postanowieniami wypadek ubezpieczeniowy, na który powołuje się w niniejszej sprawie powód, rozumiany jest jako zdarzenie polegające na nieotrzymaniu przez ubezpieczającego/ubezpieczonego zapłaty od klienta, z tytułu sprzedaży lub dostawy towarów i/lub usług w wyniku prawnie potwierdzonej bądź faktycznej niewypłacalności danego klienta. Wypadek ubezpieczeniowy zachodzi w dniu, w którym niewypłacalność danego klienta została prawnie potwierdzona lub faktycznie stwierdzona. Niewypłacalność prawnie potwierdzona następuje między innymi wtedy, gdy właściwy sąd prawomocnie orzekł o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku (§ 10 pkt. 1 i 2.1). W rozpoznawanej sprawie zajście wypadku ubezpieczeniowego stanowiło okoliczność bezsporną. Powód nie otrzymał wskazanych przez siebie należności zarówno od (...), jak i od (...), zaś czynności windykacyjne podjęte przez (...) Sp. z o.o. wykazały, że wobec obu tych spółek zostało wszczęte postępowanie upadłościowe. W związku z tym czynności windykacyjne zostały zakończone, pozwany zaś nie kwestionował faktu powstania szkody.

Oprócz zaistnienia szkody określonej umową ubezpieczenia, przesłanką odpowiedzialności ubezpieczyciela jest spełnienie dodatkowych warunków określonych umową, od których zależy uzyskanie odszkodowania.

Przedmiotowa umowa ubezpieczenia została zawarta w dniu 21 sierpnia 2007 r. Zgodnie z treścią art. 815 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 r. ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości ubezpieczyciela wszystkie znane sobie okoliczności, o które ubezpieczyciel zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. W razie zawarcia przez ubezpieczyciela umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne. Z kolei § 3 stanowi, że ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem paragrafów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia paragrafów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Artykuł 815 k.c. określa obowiązki ubezpieczającego i ubezpieczonego w zakresie podawania informacji niezbędnych do określenia ryzyka ubezpieczeniowego oraz przekazywania informacji w czasie trwania umowy (§ 2) mających wpływ na ocenę ryzyka zajścia wypadku ubezpieczeniowego. Mówimy wówczas odpowiednio o deklaracji i notyfikacji zmian ryzyka. Obowiązek ubezpieczającego w zakresie informowania zakładu ubezpieczeń o okolicznościach dotyczących ubezpieczanego ryzyka wynika z charakteru umowy ubezpieczenia. Jedną z podstawowych zasad umowy ubezpieczenia jest pełna lojalność ubezpieczającego polegająca na podawaniu okoliczności dotyczących przedmiotu ubezpieczenia zgodnie z prawdą. Zasada ta nazywana jest w doktrynie zasadą dobrej wiary, a umowa ubezpieczenia umową najwyższego zaufania (W. Warkała (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 2, s.922-923).

Ubezpieczający, jak również jego przedstawiciel zobowiązani są podać do wiadomości ubezpieczyciela wszystkie znane sobie okoliczności, o które ubezpieczający zapytuje w formularzu oferty lub innych pismach przed zawarciem umowy. Zwrócenie się z pytaniem o określoną okoliczność przesądza, że jest ona istotna dla oceny wielkości ubezpieczanego ryzyka oraz że ubezpieczający powinien udzielić ubezpieczycielowi wszystkich posiadanych o niej informacji. Dlatego argumentacja, iż ubezpieczający nie przekazał określonej informacji, ponieważ uznał ją za nieistotną, nie zwalnia go z odpowiedzialności za naruszenie obowiązku deklaracji. Ubezpieczający nie jest obowiązany do informowania ubezpieczyciela o wszystkich znanych sobie okolicznościach, a jedynie o tych, o które ubezpieczyciel zapytywał przed zawarciem umowy ubezpieczenia. Wynika z tego, że obowiązek ubezpieczającego ogranicza się do udzielenia prawdziwych odpowiedzi na zapytania ubezpieczyciela (S. Byczko, Powinności ubezpieczającego a inne obowiązki w umowie ubezpieczenia mienia (w:) Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara, pod red. M. Pyziak-Szafnickiej, Kraków 2004, s. 321). Jeżeli ubezpieczający nie odpowie na wszystkie zapytania zakładu ubezpieczeń, nie stanowi to automatycznej przesłanki uchylenia się od odpowiedzialności ubezpieczyciela. W takiej sytuacji, jeżeli zakład ubezpieczeń zawrze umowę pomimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, to

stosownie do art. 815 § 1 k.c. okoliczności pominięte uważa się za nieistotne dla oceny ryzyka (D. Fuchs, Wpływ wejścia..., s. 929). Odmienne stanowisko zaś należy przyjąć w przypadku podania przez ubezpieczającego lub jego przedstawiciela nieprawdziwych informacji. W takim wypadku zastosowanie będą miały uregulowania zawarte w art. 815 § 3 k.c., skutkujące uchyleniem się od odpowiedzialności przez ubezpieczyciela (A. Binięda (w:) Prawo o kontraktach..., s. 218).

Przepis § 3 art. 815 w brzmieniu ustalonym ustawą z 13 kwietnia 2007 r. wprowadza zmianę sankcji za niezgodne z prawdą informacje co do okoliczności, o które pytał ubezpieczyciel, podane przez ubezpieczającego i osoby zobowiązane do informacji w myśl art. 815 § 1 i 2¹ k.c. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności wówczas, gdy okoliczności, które zostały mu podane do wiadomości z naruszeniem § 1 i 2¹ przez ubezpieczającego (przedstawiciela, ubezpieczonego), spowodowały zajście wypadku. Uregulowanie to dotyczy takiej sytuacji, w której ubezpieczający (przedstawiciel, ubezpieczony) nie podał wymienionych okoliczności nieumyślnie i nie wykazał, że między naruszeniem tych przepisów a wypadkiem nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy. Ciężar udowodnienia, iż pomiędzy niepodaniem informacji a zaistniałym wypadkiem nie zachodzi związek przyczynowy, spoczywa na ubezpieczającym, ubezpieczonym lub jego przedstawicielu. Brak jest bowiem uzasadnienia dla wniosku, że ubezpieczający traci prawo do świadczenia ubezpieczeniowego, jeżeli wykaże, że naruszenie powołanych przepisów nie doprowadziło do wypadku. Jeśli natomiast do naruszenia tych przepisów doszło z winy umyślnej, to ciężar jej udowodnienia spoczywa na ubezpieczycielu. Wykazanie jej w każdym razie zwalnia ubezpieczyciela z odpowiedzialności. Gdyby przy wykazanej winie umyślnej istniały wątpliwości, czy okoliczności, które zostały podane z naruszeniem § 1 i 2¹ komentowanego przepisu, spowodowały zajście wypadku, przyjmuje się na zasadzie domniemania ustawowego, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem tych okoliczności (H. Ciepła (w:) G. Bieniek, Komentarz, t. II, 2007, s. 621).

Przenosząc te rozważania na grunt przedmiotowej sprawy podnieść należy, iż okoliczność niepodania przez powoda przy składaniu wniosków o przyznanie limitu kredytowego informacji o opóźnieniach powyżej 60 dni w regulowaniu płatności przez (...)i (...)na rzecz powoda, była pomiędzy stronami bezsporna. Powód składając wnioski o przyznanie limitu kredytowego oświadczył, iż takie opóźnienia nie występują. Obowiązek podania tego rodzaju informacji wynikał z § 9 pkt 2.1 OWU w zw. z pkt 7 Części A Warunków Szczególnych. W każdorazowym wniosku o ustalenie limitu kredytowego ubezpieczający/ubezpieczony miał obowiązek powiadomić ubezpieczyciela czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed złożeniem wniosku nie zapłacono należności wymagalnych lub nie zapłacono ich w terminie 60 dni po pierwotnym terminie płatności. Pozwany wobec braku tych informacji od powoda, nie posiadał o nich wiedzy w momencie nadania limitu kredytowego. Powód nie wykazał w przedmiotowym postępowaniu okoliczności przeciwnej. W szczególności w świetle przeprowadzonych dowodów na uwzględnienie zasługiwało twierdzenie pozwanego, iż wiedza taka nie wynikała z raportu o sytuacji płatniczej klienta, tzw. ratingu sporządzanego przez (...) Sp. z o.o., obejmującego ocenę ogólnej kondycji finansowej danego przedsiębiorcy, na podstawie powszechnie dostępnych danych finansowych, bez odniesienia do konkretnych kontrahentów analizowanego przedsiębiorcy.

Przyznanie limitu kredytowego nie następowało jedynie na podstawie oceny zdolności kredytowej danego przedsiębiorcy. Nadany rating stanowił ogólną informację o kondycji finansowej danego przedsiębiorcy, zaś ustalenie limitu kredytowego poprzedzało sprawdzenie czy dany przedsiębiorca nie jest już dłużnikiem powoda, czy nie były prowadzone przeciwko niemu postępowania windykacyjne oraz czy terminowo realizuje on swoje wymagalne zobowiązania. Udzielenie tych informacji obciążało powoda, który występował z wnioskiem o ustalenie limitu kredytowego. W przypadku braku informacji o braku opóźnień oraz wobec braku jakichkolwiek innych negatywnych informacji o danym przedsiębiorcy, ustalenie limitu następowało w oparciu o nadany rating. Limit kredytowy nie zostałby przyznawany gdy dany klient był w upadłości i miał rating 10, jak również w sytuacji gdy dany przedsiębiorca był już windykowany lub gdy występowały opóźnienia w płatnościach (zeznania świadka T. S.: k.447-450, D. Z.: k.485-486).

Pozwany twierdził, że gdyby w momencie ustalania limitu kredytowego posiadał wiedzę o opóźnieniach, to nie nadałby w ogóle limitu kredytowego na (...)i (...)lub nadałby go w znacząco niższej wysokości. Z twierdzenia tego

wynika jednoznacznie, że informacje na temat opóźnień płatności miały istotne znaczenie dla oceny ryzyka. Jak wyżej wskazano, fakt zwrócenia się z pytaniem o tę okoliczność przesądza, że jest ona istotna dla oceny wielkości ubezpieczonego ryzyka oraz że ubezpieczający powinien udzielić ubezpieczycielowi wszystkich posiadanych o niej informacji. W przedmiotowej umowie szkoda następowwała w sytuacji nieotrzymania przez ubezpieczonego zapłaty od klienta, w wyniku prawnie potwierdzonej bądź faktycznej niewypłacalności danego klienta. Niewypłacalność zarówno (...), jak i (...) była bezsporna. Pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z nieregulowaniem płatności i opóźnieniami w płatnościach. Należało zatem zasadnie ustalić, iż dla oceny ryzyka ubezpieczeniowego, które stanowi pochodną wypłacalności klienta ubezpieczonego, kwestia istnienia opóźnień płatności miała istotne znaczenie. W konsekwencji zaniechanie udzielenia w tym zakresie prawdziwych informacji pozbawiło pozwanego możliwości uwzględnienia istnienia opóźnień przy ustalaniu limitu kredytowego, mając istotny wpływ na przyznanie limitu i jego wysokość. Opóźnienia, o których powód nie poinformował pozwanego z naruszeniem § 9 pkt 2.1 w zw. z pkt 7 Części A Warunków Szczególnych spowodowały zajście wypadku w postaci nieregulowanych należności w okolicznościach niewypłacalności (...)i (...). W tych okolicznościach, w ocenie Sądu nie może budzić wątpliwości uprawnienie ubezpieczyciela do odmowy wypłaty odszkodowania na podstawie art. 815 § 3 k.c. w zw. z § 12 pkt 1.3 OWU, zgodnie z którym ubezpieczyciel zwolniony jest z obowiązku zapłaty odszkodowania jeżeli ubezpieczający nie dopełni obowiązków wynikających z § 9 OWU.

Na uwzględnienie zasługiwały również zarzuty pozwanego dotyczące automatycznego wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej (w odniesieniu do (...)na wypadek ustalenia, że w odniesieniu do należności od tego podmiotu przysługiwała ochrona ubezpieczeniowa), zgodnie z § 5 ust. 1 OWU, z uwagi na niezapłacenie w ciągu 60 dni po upływie terminu płatności następujących należności: z faktury nr (...)z dnia 29 października 2008 r. wystawionej na (...), wymagalnej w dniu 28 grudnia 2008 r. (wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej w dniu 26 lutego 2009 r.) oraz z faktury nr (...)z dnia 20 listopada 2007 r. wystawionej na (...), wymagalnej w dniu 19 marca 2008 r. (wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej nastąpiło w dniu 18 maja 2008 r.). W związku z tym, należności dochodzone pozwem, powstałe po tych datach nie były objęte ochroną ubezpieczeniową.

Reasumując, żądanie pozwu pozbawione było zasadności w świetle art. 815 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 805 § 1 i 2 k.c.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c. Pozwany wygrał sprawę dlatego powód zobowiązany jest zwrócić pozwanemu poniesione koszty procesu, na które złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym 7.200,00 zł (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez Radcę prawnego ustanowionego z urzędu) i opłata skarbową od pełnomocnictwa 17,00 zł, łącznie 7.217,00 zł.